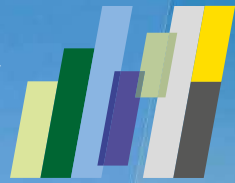

OECD's evaluering af
miljøindsatsen

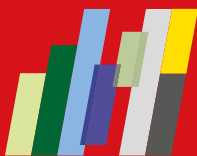

Danmark

HØJDEPUNKTER

2019

OECD's evaluering af miljøindsatsen

OECD

Organisationen for Økonomisk Samarbejde og Udvikling (OECD) giver sine 36 medlemslande et forum til at samarbejde om at tackle de økonomiske, sociale og miljømæssige udfordringer forbundet med globalisering. OECD hjælper også regeringer med at reagere på nye udviklinger og udfordringer. Organisationen giver en ramme, hvor regeringer kan dele erfaringer, søge svar på fælles problemer, identificere god praksis og arbejde for at koordinere indenlandsk og international politik.

HVAD ER OECD'S EVALUERING AF MILJØINDSATSEN?

OECD's evaluering af miljøindsatsen (EPR) består af evidensbaseret analyse og vurdering af landenes aktuelle status i forhold til deres miljøpolitiske mål. EPR fremmer erfaringsdeling, forbedrer regerings ansvarlighed og leverer målrettede henstillinger til at hjælpe lande med at forbedre deres miljøindsats. De understøttes af en bred vifte af økonomiske og miljømæssige data. OECD har gennemført evalueringer af miljøindsatsen for sine medlems- og partnerlande i mere end 25 år. Alle rapporter og mere information er tilgængelige på OECD's hjemmeside: <http://oe.cd/epr>.

DANMARKS EPR

Danmark er et af de stiftende medlemmer af OECD. De tidligere evaluering af miljøindsatsen af Danmark blev offentliggjort i 1999 og 2007. Denne rapport gennemgår landets miljøindsats siden 2005. En del af denne proces har været en konstruktiv og gensidigt fordelagtig politisk dialog mellem Danmark og de lande, der deltager i OECD's miljøindsatsarbejdsgruppe (WPEP). OECD er de to undersøgelseslande taknemmelige: Australien og Nederlandene. Rapporten indeholder 44 anbefalinger, der er godkendt af Arbejdsgruppen den 25. april 2019. Deres mål er at hjælpe Danmark med at gøre sin økonomi grønnere og forbedre miljøforvaltningen. Der lægges særlig vægt på affald, materialeforvaltning og cirkulær økonomi og kemikalieforvaltning.

<http://oe.cd/epr>

“Danmark har længe været en førende nation inden for grøn vækst. Ved at yderligere fremme den grønne energiomstilling, reducere affaldsmængden, genbruge materialer og fremme grøn transport i løbet af de næste ti år kan landet føre an i udviklingen hen imod en CO₂-neutral og cirkulær økonomi.”

Rodolfo Lacy

OECDs miljødirektør

Danmark

Overblik

Danmark er førende på verdensplan inden for grøn vækst og miljøpolitik. Landet har siden 1990'erne afkoblet energiforbrug, drivhusgasemissioner og luftforurening fra den økonomiske aktivitet. Det har øget sit fokus på at eksportere teknologi og ekspertise vedrørende vedvarende energi til industrilande og nye markeder og har dermed bidraget til en bæredygtig udvikling på verdensplan. Der er imidlertid stadig store udfordringer. Biodiversiteten er under pres, og naturtyperne har en dårlig bevaringsstatus. Kystvandenes og luftens kvalitet i de største byer er blevet forbedret, men er stadig utilstrækkelig. Affaldsproduktionen stiger, og markedet for affaldshåndtering er fragmenteret. For at fremskynde overgangen til en CO₂-neutral og cirkulær økonomi kræves en udfasning af køretøjer, der kører på fossile brændstoffer, en yderligere indsats for at fremme bæredygtige og vedvarende energikilder, støtte til ordninger der skal omdanne mere landbrugsjord til naturområder, samt forbedrede muligheder for at genanvende og genbruge materialer.

MULIGHEDER

- **Et forvaltningssystem, der kan få alle politiske partier til at forpligte sig til miljøaftaler.**
- **Et mål om at reducere drivhusgasemissionerne med 70 % i 2030 (i forhold til 1990) og om kulstofneutralitet i 2050.**
- **Et mål om, at 100 % af elektriciteten skal produceres af vedvarende energikilder i 2030, hvilket vil bidrage til en dekarbonisering af transport og opvarmning.**
- **En omkostningseffektiv målrettet regulering af landbruget for at forbedre vandmiljøets tilstand.**
- **En ny arealplanlægningspolitik, der skal hjælpe kommunerne til at beskytte områder med naturbeskyttelsesinteresser.**
- **En overgang til en cirkulær økonomi med støtte fra centrale aktører.**
- **Landet har en nøglerolle i forbindelse med risikovurdering og -styring af kemikalier på internationalt niveau.**

UDFORDRINGER

- **Biodiversiteten er under pres, og naturtyperne er dårligt bevarede.**
- **Kystvandenes ringe kvalitet og tidligere anvendte pesticider i grundvandet.**
- **Landbrugsdrift på arealer af høj miljømæssig værdi som f.eks. tørvemoser.**
- **Luftforureningen befinder sig på et niveau, der overskrider de internationale standarder i de største byer.**
- **Markedet for affaldshåndtering er fragmenteret.**
- **Alvorlige negative virkninger for menneskers sundhed knyttes til eksponeringen for kemikalier.**

DANMARK 2018

Befolkning

6 millioner

BNP pr. indbygger

(nuværende købekraftspariteter)

USD 57 000

(OECD-gennemsnittet er 46 000)

Samlet areal

43 000 km²

Befolkningstæthed

134 indbyggere pr km²

(OECD-gennemsnittet er 36)

Valuta

USD 1 til DKK 6,315

EUR 1 til DKK 7,453

Miljøindsats: Hovedtendenser

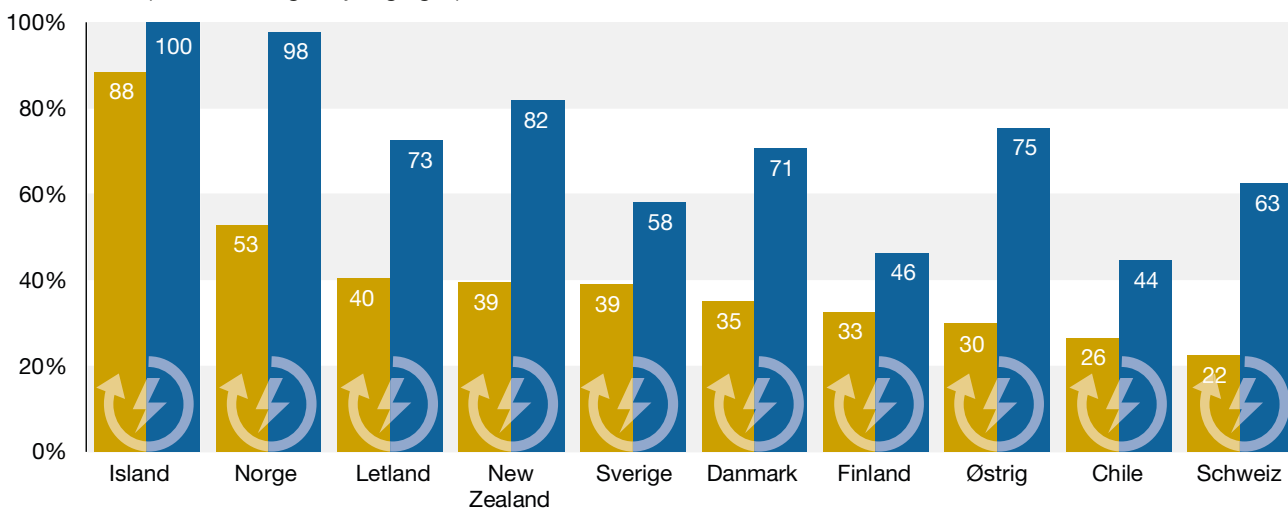
Danmark har gjort gode fremskridt med hensyn til at afkoble miljøbelastningen fra den økonomiske vækst. Landet er nærmere bestemt ved at omdanne sin energisektor gennem investeringer i vind- og bioenergi. Overgangen forventes at fortsætte takket være ambitiøse mål på mellemlang og lang sigt for vedvarende energi og reduktion af drivhusgasemissionerne. Der er blevet fremsat et forslag om nødvendigheden af at fremskynde overgangen til biler, der ikke kører på fossile brændstoffer, for at opnå kulstofneutralitet og samtidig forbedre luftkvaliteten. Arealanvendelsen domineres af landbrug, som dermed er en vigtig sektor hvad angår miljøbeskyttelse. Biodiversiteten er under pres, og de fleste kystvande har endnu ikke opnået god økologisk tilstand.

ENERGI OG KLIMAFORANDRINGER

- Danmark har en af de største andele af vedvarende energi i energimixet i OECD, selv om dets vandkraftspotentiale ikke kan sammenlignes med andre lande (Figur 1). Vedvarende energi har i stort omfang erstattet kul i elproduktionen, mens bioenergi og vindenergi er de vigtigste vedvarende energikilder. Danmark har afkoblet energiforbruget fra den økonomiske vækst og har en af de laveste energiintensiteter i OECD.
- Energiaftalen fra 2018 fastsætter et mål om, at vedvarende energi skal udgøre 55 % af den primære energiforsyning og fuldt ud dække Danmarks elforbrug i 2030. Idet bioenergi spiller en vigtig rolle, må der ses nærmere på bæredygtigheden af biomasse.
- Fra 2005 til 2017 reducerede Danmark sine direkte og indirekte drivhusgasemissioner med 27,7 %. De overordnede klimamål er en reduktion af drivhusgasemissionerne i 2030 med 70 % i forhold til 1990 (politisk forståelse mellem flere partier af 25. juni 2019) og kulstofneutralitet i 2050 (energiaftalen). I henhold til EU-retten skal Danmark inden 2030 reducere emissionerne fra landbrug, transport, bygninger og affald (som ikke er omfattet af EU's kvotehandelssystem) med 39 % i forhold til 2005, hvilket er et af de mest ambitiøse mål blandt EU-landene.
- For at forberede sig til kulstofneutralitet foreslog regeringen i 2018 at indstille salget af benzin- og dieselbiler i 2030 og støtte forskning og udvikling (FoU) i et drivhusgasfattigt landbrug samt kulstofopsamling og -lagring på landbrugsjord og i skove.

Danmark vil reducere drivhusgasemissionerne med **70 %** i 2030 i forhold til 1990

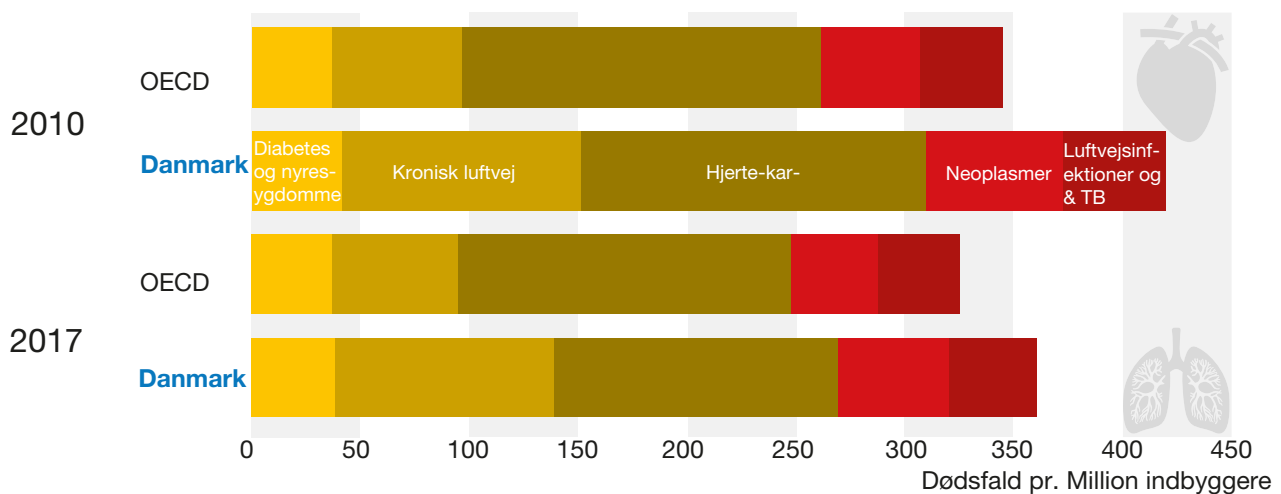
Figur 1. **Danmark er en førende nation inden for anvendelsen af vedvarende energikilder**, vedvarende energikilder i den samlede primære energiforsyning og elproduktion, de ti førende lande i OECD, 2017

Kilde: IEA (2018), IEA World Energy Statistics and Balances (database).

Amager Bakke, København, Danmark

Figur 2. **Luftkvalitet er stadig en udfordring**, antal for tidlige dødsfald forårsaget af forurening af omgivende partikler pr. million indbyggere, Danmark og OECD

Kilde: OECD (2018), "Exposure to air pollution", OECD Environment Statistics (database).

LUFTKVALITET

- Danmark er på vej til at nå sine 2020-mål i henhold til EU direktivet om nationale emissionslofter med hensyn til nitrogenoxider, andre flygtige organiske forbindelser end metan og svovloxider. Det vil blive mere vanskeligt at opfylde 2020- og 2030-målene for fine partikler (PM_{2,5}) og ammoniak.
- For at forbedre luftkvaliteten i byerne er der indført lavemissionszoner i de større byer, en fritagelse for registreringsafgiften på elbiler, partikelfiltre på nye køretøjer, der kører på fossile brændstoffer, og skærpede emissionsgrænseværdier for brændeovne i huse.
- Der er også truffet foranstaltninger for at reducere ammoniakemissioner som f.eks. forbuddet mod at tilføre husdyrgødning ved hjælp af bredspredere og kravet om, at gylletanke skal overdækkes.
- Antallet af for tidlige dødsfald på grund af luftforurening ligger fortsat over OECD-gennemsnittet (Figur 2). Samfundsomkostningerne ved eksponeringen for PM_{2,5} anslås at udgøre 3 % af BNP. Ifølge danske skøn kan 3 200 for tidlige dødsfald årligt tilskrives luftforurening, bl.a. fra udlandet.

Næste skridt | energi, klima, luft

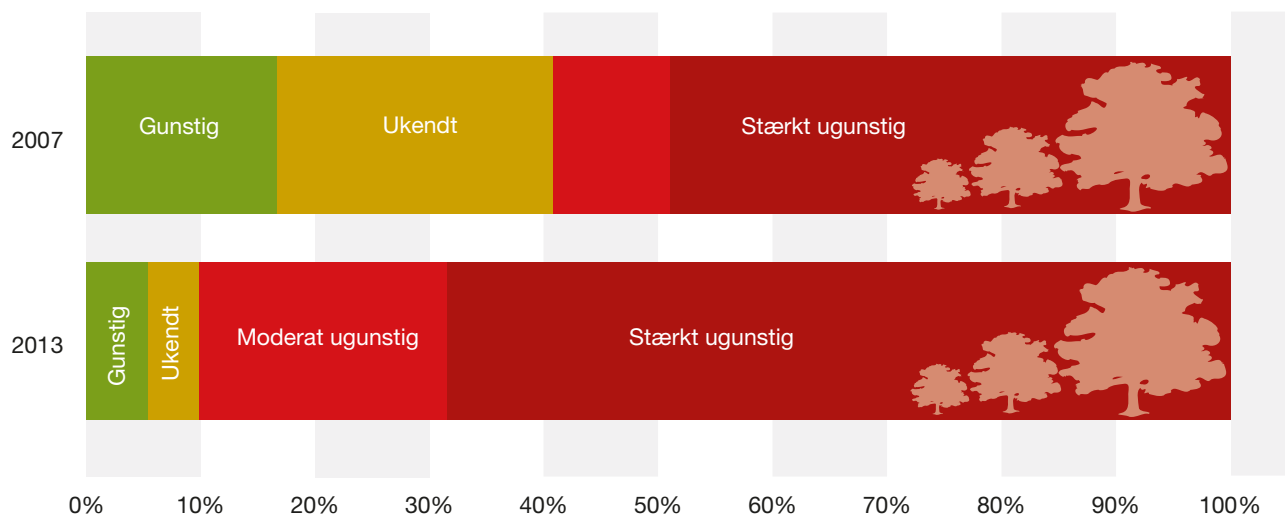
- Gøre den størst muligt indsats for at opnå målet om en yderligere reduktion af drivhusgasemissioner i 2030.
- Udvikle en strategi for at opnå kulstofneutralitet i 2050.
- Fortsætte bestræbelserne på at håndtere PM_{2,5}-forureningen i byerne.

Miljøindsats: Hovedtendenser *fortsatte*

BIODIVERSITET OG VAND

- Der er siden 2008 blevet etableret fem nationalparker. "Biodiversitetsskovenes" areal bliver større, og disse skove har et mere ambitiøst mål om biodiversitetsbeskyttelse end andre skove samt en mindre intensiv – eller slet ingen – skovforvaltning. Et nyt Grønt Danmarkskort skal hjælpe kommunerne med at tage hensyn til nuværende og potentielle områder med særlige naturbeskyttelsesinteresser i forbindelse med arealplanlægningen.
- Biodiversitetsstrategien fra 2014 fastsætter ikke mål for beskyttede områder. Natura 2000-områder dækker ca. 8 % af landområdet og 18 % af havområdet. 68 % af det samlede areal for naturtyper og 27 % af arterne under EU's habitatdirektiv har imidlertid en ugunstig eller en dårlig bevaringsstatus (Figur 3), og 27 % af de vurderede plante- og dyrearter befinder sig på rødlisten.
- På trods af fremskridt har de fleste kystvande endnu ikke opnået god økologisk tilstand, hvilket kræves i henhold til EU's vandrammedirektiv. Dette gør sig også gældende for mange vandløb og søer. Udledningen af kvælstof i kystvande, som udgør den største belastning, blev nedbragt med ca. 10 % mellem 2005-07 og 2013-15. Forekomsten af tidligere anvendte pesticider i grundvandet giver anledning til bekymring.
- En målrettet regulering af kvælstof, som bygger på risikoen for vandforurening, blev opdateret i 2015. Det er et skridt i den rigtige retning, som forbedrer omkostningseffektiviteten ved at koncentrere indsatsen om sårbare områder.

Figur 3. **Naturtyperne har fortsat en dårlig bevaringsstatus**, Samlet vurdering af bevaringsstatus for naturtyper

Kilde: Europa-Kommissionen (2014), National oversigt vedrørende habitatdirektivets artikel 17, rapport for 2007-12.

Næste skridt | biodiversitet og vand

- Opdatere biodiversitetsstrategien fra 2014 og fastsætte mellemliggende mål for beskyttede områder og konnektivitet.
- Yde tilstrækkelig offentlige finansielle støtte for at opnå målene for "biodiversitetsskove" på både statsejet og privatejet jord.
- Forsætte indførelsen af en målrettet kvælstofregulering og vurdere dens sideeffekt på drivhusgasemissionerne for at fremme synergivirkninger.

Miljøforvaltning

Danmark har et decentraliseret miljøforvaltningssystem, hvor kommunerne har været ansvarlige for de fleste forvaltningsopgaver siden 2007. Dette medfører en uensartet anvendelse af miljøregler i hele landet. Forvaltningen tilgodeses af en samarbejdskultur mellem de politiske partier og regeringen og mellem erhvervslivet og civilsamfundet. Der er en solid ekspertise i samfundsøkonomiske konsekvensanalyser, som imidlertid ikke altid anvendes systematisk.

INSTITUTIONER OG REGULERING

- Der blev nedsat projektgrupper med henblik på at styrke kommunernes kapacitet efter en forvaltningsreform i 2007. Kommunerne udveksler ekspertise og bedste praksis gennem Kommunernes Landsforening.
- For at sikre politisk kontinuitet indgår regeringen politiske aftaler med andre partier. Dette forvaltningssystem har medført positive langsigtede ændringer som f.eks. stabile investeringer i vedvarende energi.
- I 2017 reviderede regeringen retningslinjerne for samfundsøkonomiske konsekvensanalyser, som omfatter miljøbeskyttelse. De samfundsøkonomiske konsekvensanalyser er imidlertid ikke obligatoriske for regeringsbeslutninger eller for konsekvensanalyser af lovforslag.

AREALPLANLÆGNING

- Kommunernes arealplanlægning består af kommunale og lokale planer for arealanvendelse på grundlag af nationale retningslinjer.
- Landbrugsjord optager mere end 60 % af landets areal og belaster visse områder af høj miljømæssig værdi som f.eks. tørvemoser. I 2018 blev der oprettet en multifunktionel jordfordelingsfond med et budget på 33 mio. EUR til at købe jord, hvor landbruget har en væsentlig miljøpåvirkning, og omdanne den til naturområder.
- Miljø- og landbrugsorganisationer har anbefalet at øge budgettet til jordfordeling. En øget offentlig finansiering

kræver imidlertid en omkostningseffektivitetsanalyse og kunne suppleres ved at mobilisere private midler.

OVERHOLDELSE

- Et risikobaseret kontrolordning gør sig gældende for selv små og mellemstore virksomheder, hvilket er god praksis. Ordningen identificerer effektivt overtrædelser, herunder overtrædelser begået af de potentielt mest skadelige virksomheder.
- Kommunerne er tilbøjelige til at foretrække forskellige overholdelses- og håndhævelsesfremmende tiltag, hvilket skaber ulige vilkår for virksomhederne. En ny håndhævelsesstrategi kræver mere vejledning og et fokus på at sikre en gennemsigtig og ensartet behandling af virksomheder.
- I 2017 anbefalede en juridisk ekspertgruppe, at miljølovgivningen forenkles, samtidig med at det nuværende beskyttelsesniveau opretholdes.

MILJØDEMOKRATI

- Borgerne involverer sig i høj grad i miljøpolitikken. Miljøoplysningsloven, som gennemfører FN-konventionen om adgang til oplysninger, offentlig deltagelse i beslutningsprocesser samt adgang til klage og domstolsprøvelse på miljøområdet, har et bredt anvendelsesområde.
- Fra 2011-2015 faldt den gennemsnitlige behandlingstid for klager over regeringsbeslutninger på miljøområdet fra 369 til 182 dage, hvilket fremmede adgangen til domstolsprøvelse.

Næste skridt | forvaltning

- Udvide brugen af projektgrupper til at styrke kapaciteten inden for de områder af miljøforvaltningen, hvor kommunerne står over for udfordringer.
- Vurdere omkostningseffektiviteten af en øget erhvervelse af jord og fordeling af landbrugsjord af høj miljømæssig værdi.
- Overvejet at gøre samfundsøkonomiske konsekvensanalyser obligatoriske for regeringsbeslutninger med en væsentlig miljøpåvirkning.
- Skabe lige vilkår for virksomhederne ved at sikre, at kommunerne anvender overholdelses- og håndhævelsesfremmende tiltag på grundlag af ens og nøje fastlagte kriterier.

Casestudier

VINDENERGI

Øgede omkostninger ved elproduktion på grund af oliekriserne i 1970'erne førte til seriøse overvejelser om at anvende vindenergi som et alternativ til fossile brændstoffer. Danmarks vindenergisektor begyndte at tage form i slutningen af 1970'erne og i 1980'erne takket være den offentlige opbakning og støttepolitikker. Landet blev en stor international aktør i 1990'erne. I dag er onshore vindkraft blevet mere konkurrencedygtigt med kul og naturgas med hensyn til elproduktion. Købsprisen på offshore vindprojekter er imidlertid faldet fra 141 EUR/MWh (1 048 DKK/MWh) ved Anholt-udbuddet i 2010 til 50 EUR/MWh (DKK 372/MWh) ved Kriegers Flak-udbuddet i 2016. Onshore og offshore vindmøller dækkede ca. 40 % af Danmarks behov for elektricitet i 2016.

FORLIG: POLITISKE AFTALER MELLEMLERE PARTIER

Aftaler mellem flere partier (forlig) er et særligt dansk fænomen. De skaber en langsigtet kontinuitet i gennemførelsen af politik, som er afgørende for at skabe et klima præget af tillid for investorerne, bl.a. med hensyn til vedvarende energi. De partier, der indgår en politisk aftale, forpligter sig til at bakke op om den lovgivning, der er nødvendig for at gennemføre aftalen. Således kan en mindretalsregering sikre sig, at et flertal i Folketinget vil støtte dens lovforslag, inden de fremsættes. F.eks. blev et regeringsudspil fra april 2018, "Energi – til et grønt Danmark", efterfulgt af forhandlinger, som førte til en aftale mellem alle Folketingets partier i juni 2018, Energifaalen.

NORDSØEN

DANMARK

Esbjerg

Aalb

Note: Grønland og Færøerne ikke afbildet

PESTICIDAFGIFT

Danmark er et af de få lande i verden, der beskatter pesticider. Afgiften, som oprindeligt blev indført i 1996 som en procentdel af salgsprisen, blev revideret i 2013. Afgiftssatsen er nu differentieret i forhold til pesticidernes indvirkning på menneskers sundhed og miljøet. Således pålægges produkter med større sundhedsmæssig indvirkning, højere persistens, bioakkumulering eller risiko for udvaskning til grundvandet højere afgiftssatser. Afgiftsreformen havde til formål at mindske pesticidbelastningen med 40 % i 2015 i forhold til 2011, og dette mål blev nået. Salget af pesticider og, som følge heraf, pesticidbelastningsindikatoren faldt hurtigt som følge af afgiftsændringen. En samtidig nedsættelse af jordskatterne har medført, at ændringen af pesticidafgiften er acceptabel for landmændene. En del af indtægterne fra den nye pesticidafgift omfordeles som støtte til økologisk landbrug.

GRØNT DANMARKSKORT

Efter ændringer af planloven i 2015 og 2017 har kommunerne skullet udpege nuværende og potentielle områder med særlige naturbeskyttelsesinteresser og vildtkorridorer, når de reviderer deres planer for arealanvendelse. Disse områder udgør tilsammen Grønt Danmarkskort. Miljøstyrelsen har udviklet et værktøj, der skal hjælpe kommunerne med at identificere potentielle naturbeskyttelsesområder på deres område. Udarbejdelsen af Grønt Danmarkskort er et vigtigt element i den danske naturbeskyttelsespolitik. Når kortet er færdigt, vil det mere tydeligt vise de nuværende beskyttede områders omfang og beliggenhed, hvordan deres kvalitet kan forbedres, og hvor nye områder og korridorer kan etableres.

Danmark uden affald II

Strategi for affaldsforebyggelse

INDUSTRIENS DELTAGELSE I INDSATSEN FOR EN CIRKULÆR ØKONOMI

Danmark har nye ambitioner i forbindelse med indførelsen af begrebet cirkulær økonomi. Den nationale strategi for cirkulær økonomi fra 2013, "Danmark uden affald, Genanvend mere – forbrænd mindre", og den supplerende strategi fra 2015, "Danmark uden affald II – Strategi for affaldsforebyggelse", var begyndelsen på en cirkulær tilgang til affaldshåndtering. For at fremme den cirkulære økonomi yderligere blev der i 2016 nedsat et "Advisory Board for cirkulær økonomi" bestående af 12 danske erhvervsledere fra virksomheder i alle størrelser og fra alle sektorer. I 2017 anbefalede Advisory Boardet at øge ressourceproduktiviteten med 40 % ved at genanvende 80 % af den samlede affaldsmængde og reducere affaldsproduktionen med 15 % i 2030. Anbefalingerne modtog opbakning fra Dansk Industri, Dansk Erhverv, Dansk Byggeri og Landbrug & Fødevarer. I 2018 blev der på baggrund af anbefalingerne offentliggjort en politisk aftale om cirkulær økonomi.

MÅLRETTET KVÆLSTOFREGULERING

Overskudskvælstof fra landbruget er den største kilde til belastning af vandkvaliteten i Danmarks kystvande og fjorde. Landet gik forrest ved at tildele landmændene kvælstofkvoter og pålægge dem at føre kvælstofregnskab på bedriftsniveau. I 2013 foreslog kommissionen at indføre en målrettet kvælstofregulering, en differentieret politik baseret på risikoen for vandforurening (det enkelte kystvands behov for beskyttelse) og dermed forbedre omkostningseffektiviteten ved at fokusere på sårbare områder. Den målrettede regulering blev indført i 2015 og er stadig under gennemførelse.

Grøn vækst

Grøn vækst står højt på Danmarks politiske dagsorden. Landet er en lille, åben økonomi, hvor løsninger på miljømæssige udfordringer ved at fremme rene teknologier og eksport af disse bidrager til den økonomiske vækst. Danmark har formået at afkoble væksten fra luftforurening og drivhusgasemissioner og har samtidig gjort fremskridt inden for ressourceproduktiviteten. Landet går forrest i brugen af miljøpolitiske instrumenter inden for bl.a. afgifter, investering og forskning og innovation, selv om det ud fra et miljømæssigt synspunkt ikke er begrundet at pålægge husholdningerne større afgifter end virksomhederne. Danmark var et af de første lande, der gennemførte en frivillig national evaluering af status for gennemførelsen af FN's mål for bæredygtig udvikling. Danmarks officielle udviklingsbistand (ODA), herunder til miljø og klima, har fokus på den private sektors deltagelse og finansiering.

GRØNNE PRISSIGNALER

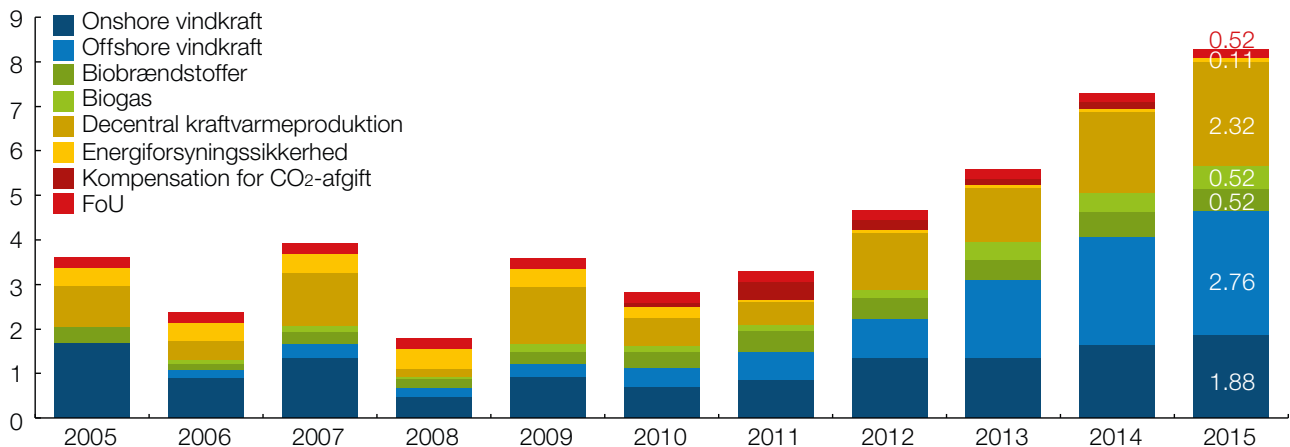
- Danmark er et foregangsland inden for CO₂-prissætning, og der anvendes prissignaler i forbindelse med næsten alle energirelaterede CO₂-emissioner. Eftersom industrien og landbruget er underlagt en betydeligt lavere afgiftsbyrde på grund af afgiftslempelser og -fritagelser, er der ulige incitamenter til at foretage energibesparelser og CO₂-emissionsreduktioner. Træbiomasse til opvarmning er fritaget for afgifter, idet den anses for at være CO₂-neutral. Energiforsyningselskaberne har iværksat et frivilligt program, der skal sikre, at den anvendte biomasse stammer fra bæredygtigt forvaltede skove.
- Indtægterne fra miljørelaterede skatter faldt til 3,7 % af BNP i 2017, men er stadig på et af de højeste niveauer i OECD og udgør ca. det dobbelte af OECD-gennemsnittet. Faldet skyldtes hovedsageligt en nedsættelse af registreringsafgiften for brændstoføkonomiske biler.
- Ejere af motorkøretøjer beskattes højt, primært gennem en registreringsafgift, der differentieres på baggrund af køretøjets brændstofforbrug. Dette har ført til en relativt lav andel af bilejere, men har også modvirket en fornyelse af bilparken. Benzin beskattes hårdere end diesel, hvilket ikke kan begrundes ud fra et miljømæssigt synspunkt. Ved at flytte beskatningen af køretøjer fra ejerskab til brug ville den miljømæssige effektivitet blive øget. Beskatningen af tunge køretøjer tager ikke højde for de eksterne miljøomkostninger, som de medfører. En kommission er blevet anmodet om at udarbejde en strategi for, hvordan målet om kun at sælge lav- eller nulemissionskøretøjer fra 2030 og frem kan nås

GRØNNE INVESTERINGER

- Danmark var et af de første lande, der indførte en strategi for grøn energi på grundlag af en bred politisk aftale, hvilket har skabt et klima præget af tillid for investorerne og har medført en kraftig stigning i brugen af vedvarende energi de seneste ti år. Støtten til vedvarende energi er steget kraftigt siden 2012 (Figur 4), og størstedelen udgøres af en offentlig serviceforpligtelse (PSO-afgiften), som pålægges al elektricitet, der forbruges i Danmark. Energiaftalen fra 2018 sigter mod at udvikle vedvarende energikilder på markedsvilkår, hvilket omfatter en afskaffelse af PSO-afgiften i 2021.
- De offentlige investeringer i jernbaneinfrastruktur steg med mere end 50 % i reale termer mellem 2005 og 2016, men befinder sig fortsat under niveauet for offentlige udgifter til veje. Omfanget af Togfonden, som havde til formål at finansiere investeringer, blev senere begrænset.
- De fleste udgifter til affald og spildevand opkræves hos husholdningerne gennem brugerbetaling, og husholdningernes udgifter som andel af de samlede udgifter til forbrug, 1,6 % i 2016, er den højeste andel i EU. Den høje brugerbetaling kan afspejle en høj kvalitet i tjenesteydelserne og en fuld omkostningsdækning, men også en ineffektiv levering af tjenesteydelserne.

De grønne afgifter udgjorde
3.7 %
af BNP i 2017, hvilket er den største andel i OECD

Figur 4. **Den finansielle støtte til vedvarende energi er steget kraftigt siden 2012**, støtte til vedvarende energi, 2005-15, DKK billion

Note: der foreligger ikke en detaljeret oversigt
 Kilde: : Det Internationale Energiagentur (2017), Energy Policies of IEA Countries: Denmark 2017 Review.

ØKOINNOVATION

- Danmark er langt fremme inden for innovation i Europa, og landets patenter har den højeste grad af specialisering i miljøteknologi blandt OECD-landene. Danmark er placeret som nr. 2 efter Sydkorea med hensyn til miljørelaterede opfindelser, mål pr. indbygger (Figur 5). Den danske vindindustri er anerkendt som den førende i verden.
- De offentlige midler til forskning og udvikling i energisektoren blev halveret mellem 2013 og 2016. Energiaftalen fra 2018 sigter imidlertid mod at vende tilbage til 2013-niveauet på 1 mia. DKK (134 mio. EUR) i 2024. Erhvervslivets udgifter til forskning og udvikling er i høj grad koncentreret i få store virksomheder. Nyoprettede virksomheder bør gives incitamenter til forskning og udvikling, idet de ofte er mere innovative end de større virksomheder.
- En reduktion af drivhusgasemissionerne med 70 % i 2030 og kulstofneutralitet i 2050 vil kræve, at der udvikles en lavemissionsteknologi uden for energisektoren, herunder i landbruget og inden for CO₂-binding.

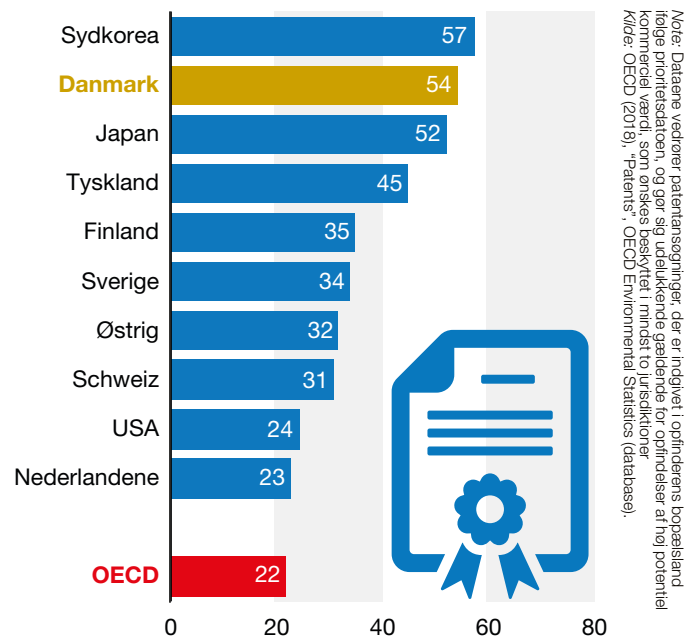
HANDEL OG UDVIKLING

- Overgangen til en lavemissions- og cirkulær økonomi ses som en økonomisk mulighed for at øge eksporten af miljøteknologi og -tjenester. Ren teknologi har været den eksportsektor, der er vokset hurtigst, understøttet af Danmarks internationale ry som et foregangsland med hensyn til grønne løsninger, dets stærke strategi for

eksportfremme og dets støtte til internationaliseringen af innovation og kommercielle aktiviteter.

- Danmark er et af de få lande, der har bidraget til FN's mål om, at mindst 0,7 % af bruttonationalindkomsten skal gå til ODA. ODA-budgettet blev imidlertid indskrænket i 2015, hvilket påvirkede finansieringen af miljø og klimarelateret udvikling. Samtidig har der været fokus på at øge den private sektors deltagelse og på at mobilisere private investeringer.

Figur 5. **Danmark er en førende nation inden for grøn innovation**, grønne patenter pr. indbygger: de ti førende lande i OECD, gennemsnit 2012-15

Note: Dataene vedrører patentansøgninger, der er indgivet i opfinders bopælsland, og som er registreret i den internationale patentmyndighed, og som er udelukkende gældende for opfindelser af høj potentiel kommerciel værdi, som ønskes beskyttet i mindst to jurisdiktioner
 Kilde: OECD (2016), "Patents", OECD Environmental Statistics (database).

Next steps | grøn vækst

- Reducere forskellen i energibeskatning mellem husholdninger og virksomheder for at skabe lige incitamenter til energibesparelser og CO₂-reduktioner.
- Forbedre samspillet mellem transportafgifter og de eksterne virkninger, som opstår ved transport.
- Fortsætte den gradvise udfasning af tilskud til teknologi til vedvarende energi, i takt med at den bliver økonomisk

konkurrencedygtig, og sikre, at den resterende støtte er teknologineutral.

- Sikre kontinuiteten i forskning og udvikling i energi og andre miljømæssigt relevante områder, herunder foranstaltninger til afbødning af klimændringer inden for landbrug og arealanvendelse.

Affald, materialeforvaltning og den cirkulære økonomi

Selv om det indenlandske materialeforbrug og affaldsproduktionen er på et højt niveau sammenlignet med andre OECD-lande, er affaldsdeponering næsten blevet udfaset, og landet har opnået imponerende niveauer for genanvendelse og nyttiggørelse af de fleste affaldsstrømme. Det næste skridt for Danmark er at fremskynde overgangen til en egentlig cirkulær økonomi, hvor der genanvendes eller genbruges mere affald, bruges færre ressourcer og genereres mindre affald. Et fragmenteret affaldsmarked og en overskydende forbrændingskapacitet er centrale udfordringer i denne forbindelse.

CIRKULÆR ØKONOMI

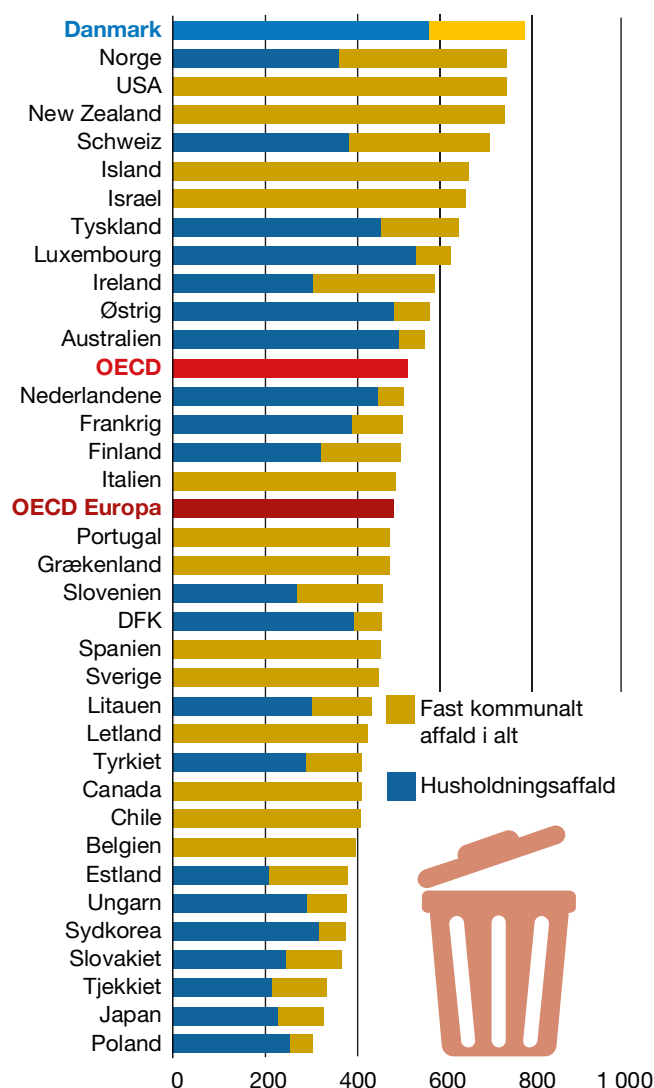
- Danmark har længe banet vejen for strategier for cirkulær økonomi ved at fremme miljøvenligt design, en renere produktion, økoinnovation og et bæredygtigt forbrug.
- Den nationale strategi for cirkulær økonomi fra 2018, som blev udarbejdet i et samarbejde med den private sektor, lægger stor vægt på erhvervslivet som drivkraft bag overgangen, og på hvordan det offentlige kan hjælpe.
- Danmark har næsten formået at udfase affaldsdeponering. Landet har også opnået imponerende resultater med hensyn til genanvendelse og nyttiggørelse af de fleste affaldsstrømme.

RESSOURCEUDNYTTELSE OG AFFALD

- På trods af den positive udvikling siden 2005 har dansk økonomi en lav ressourceproduktivitet. I 2016 lå det indenlandske materialeforbrug pr. enhed af BNP på 1,95 USD pr. kg, hvilket er godt stykke under OECD-gennemsnittet (2,42 USD). Dette skyldtes hovedsageligt byggeindustrien, navnlig store infrastrukturprojekter.
- Den samlede affaldsproduktion steg med 30 % mellem 2010 og 2016, primært som følge af en stigning i produktionen af bygge- og nedrivningsaffald.
- Danmark havde det højeste niveau af kommunalt affald pr. indbygger i OECD i 2017 (Figur 6). Den kommunale affaldsproduktion er steget hurtigere end det endelige private forbrug, men har været stabil siden 2010. Hvis affaldsproduktionen skal falde, er der behov for flere incitamenter til at undgå affald.

Notes: Danmark medtager haveaffald i opgørelsen af kommunalt affald. Fraregnes haveaffald, er Danmark blandt de seks OECD-lande, der producerer den største mængde kommunalt affald pr. indbygger i 2017. Kilde: OECD (2019), "Municipal waste", OECD Environmental Statistics (database).

Figur 6. Den kommunale affaldsproduktion pr. indbygger er den højeste i OECD, kommunal affaldsproduktion pr. indbygger, 2017

INSTITUTIONEL RAMME

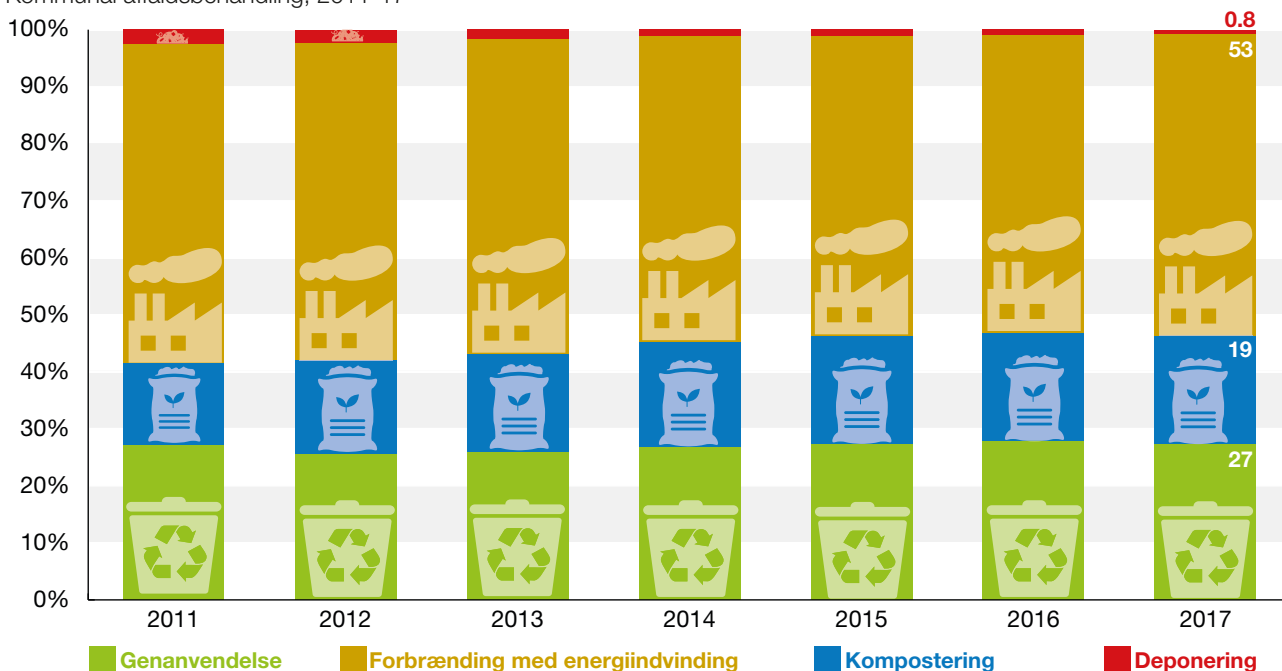
- Omkostningerne ved affaldshåndtering er blandt de højeste i OECD-Europa.
- Kommunerne har en betydelig grad af frihed ved planlægningen af affaldsforvaltning og kan bl.a. bestemme, hvordan de vil behandle de fleste former for affald. Omfattende kommunale investeringer i forbrændingsanlæg har skabt en overskydende kapacitet.
- Idet der ikke findes landsdækkende harmoniserede regler om affaldssortering, begrænses incitamenterne til at investere i store genanvendelsesanlæg. Omtrent halvdelen af det kommunale affald forbrændes stadig, selv om kompostering vinder indpas (Figur 7).

Helsingør, Danmark

Blot
1%
af det kommunale affald
deponeres

Figur 7. Halvdelen af det kommunale affald bortskaffes i forbrændingsanlæg med energiindvinding, Kommunal affaldsbehandling, 2011-17

Notes: Der foreligger ikke data for 2010. Brud på tidsserier i 2011. Mulig undervurdering af genanvendelsesraterne på grund af manglende rapportering.
Kilde: OECD (2019), "Municipal waste generation and treatment", OECD Environment Statistics (database).

Næste skridt | affald, materialeforvaltning og den cirkulære økonomi

- Udvide prissætningen af affaldshåndtering til at omfatte mængde eller vægt for at tilskynde til forebyggelse af husholdningsaffald.
- Udvikle politikker for at minimere indvirkningen fra engangsprodukter af f.eks. plast.
- En bedre forvaltning af den overskydende forbrændingskapacitet ved at reformere den kommunale affaldshåndtering.
- Harmonisere kriterierne for sortering og indsamling af kommunale affaldsfraktioner for at skabe stordriftsfordele og tiltrække investeringer i innovation og store genanvendelsesanlæg.

Kemikalieforvaltning

Danmark sætter standarden på mange områder inden for kemikalieforvaltning og går forrest i drøftelserne på internationalt niveau. Kemikalier udgør ikke desto mindre stadigvæk en risiko for menneskers sundhed og miljøet. En høj forekomst af reproduktionsforstyrrelser hos mænd er blevet knyttet til eksponeringen for visse kemikalier, f.eks. hormonforstyrrende stoffer, og pesticidforurening af grundvandet er fortsat et problem. Danmark bør finde en balance mellem overvågningen af de kemikalier, der udledes i miljøet, og behovet for fortsat prognostisk risikovurdering og -styring. I betragtning af landets og dets kemiske industris lille størrelse er det afgørende at sikre, at kemikalier i højrisikogruppen i importerede varer overholder reglerne.

INSTITUTIONER OG REGULERING

- Danmark har stærke lovgivningsmæssige, institutionelle og overvågningsrammer til forvaltning af de risici for menneskers sundhed og miljøet, som er forbundet med brugen af kemikalier og kemikalier i forbrugsvarer.
- Samarbejdet mellem de offentlige myndigheder, industrien og ngo'er gennem platforme som f.eks. Kemikalieforum er forbilledligt og bør fortsætte.
- Flerårige politiske aftaler mellem flere partier om initiativer om kemikalier fastlægger Danmarks nationale strategier, prioriteter og mål og sikrer en bred opbakning og midler til gennemførelsen.

RISIKOVURDERING OG -STYRING

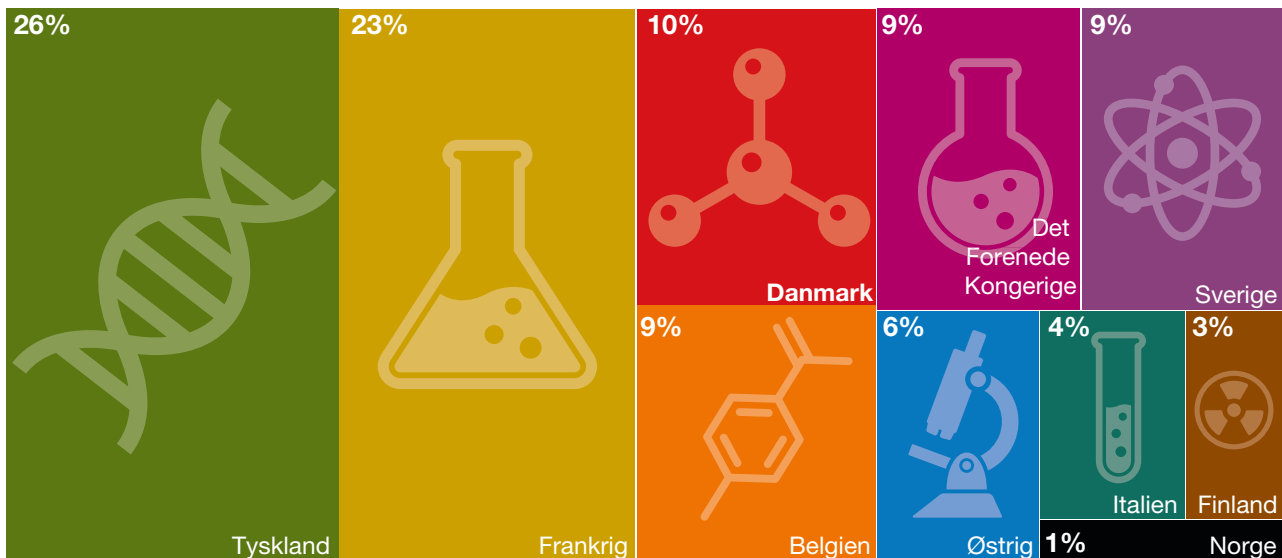
- Den danske kemikaliepolitik har fokus på at sikre, at importerede kemikalier og forbrugsvarer er ufarlige for menneskers sundhed og miljøet. I denne henseende har Danmark udviklet en høj grad af ekspertise inden for risikovurdering af kemikalier og er blevet en førende nation internationalt.
- Danmarks aktive rolle på EU-niveau bekræftes af det store antal kemikalier, der vurderes, og landets bidrag til regulering af og begrænsninger for kemikalier (Figur 8).
- Omlægningen af pesticidafgiften i 2013, da den blev baseret på individuelle produkters indvirkning på menneskers sundhed og miljøet, kan inspirere andre OECD-lande. Den differentierede afgift har reduceret belastningen fra salg af pesticider med 40 % fra 2011-niveauet (Figur 9). For at gøre det mere acceptabelt for landmændene sendes indtægterne tilbage gennem en nedsættelse af jordskatterne.

OVERVÅGNING

- Danmarks vidtrækkende kemiske overvågningsystem omfatter Det Nationale Overvågningsprogram for Vandmiljø og Natur (NOVANA) og dets specifikke programmer, f.eks. om grundvand.
- Danske forskningscentre, der arbejder på risikoovervågning og forebyggelse af hormonforstyrrende stoffer, har udviklet bioovervågningsundersøgelser, der sporer forekomsten af kemikalier i mennesker.
- En yderligere øget overvågning af kemikalier i miljøet og i forbrugsvarer ville bidrage til at mindske de risici for menneskers sundhed og miljøet, som de udgør. Dette må imidlertid ikke ske på bekostning af den prognostiske risikovurdering og -styring. Danmark må fordele budgetmidlerne effektivt mellem de to områder.

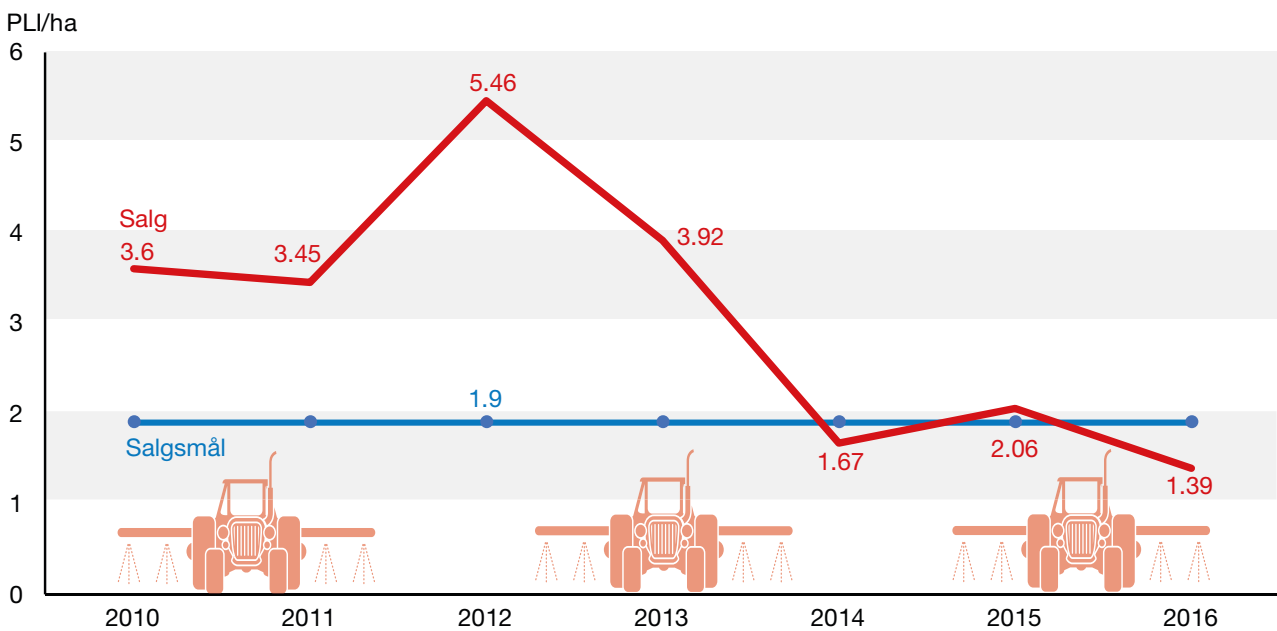
40 %
af den mandlige
befolkning har nedsat
sædkvalitet

Figur 8. **Danmark er en førende nation i EU med hensyn til vurdering af hormonforstyrrende stoffer**, Vurdering af hormonforstyrrende stoffer under REACH-forordningen og forordningen om biocidholdige produkter, 2013-19

Kilde: ECHA, Information on chemicals (websted), marts 2019.

Figur 9. **Den differentierede pesticidafgift reducerer risici for menneskers sundhed og miljøet**, salg og forbrug af pesticider på grundlag af pesticidbelastningsindikatoren (PLI), 2010-16

Note: I forbindelse med evalueringen af afgiften er data genberegnet for alle årene med et opdateret datagrundlag (f.eks. de nye klassificeringer efter CLP-forordningen) og opdaterede filtre for datavask af især sprøjtejournaldberetningerne for de første år.

Kilde: Holtze et al. (2018), Evaluering af den differentierede pesticidafgift.

Næste skridt | kemikalieforvaltning

- Udbygge den risikobaserede kemikalieovervågning, bl.a. af tidligere anvendte pesticider i grundvandet.
- Styrke bioovervågningen for at frembringe bedre beviser for eksponering for hormonforstyrrende kemikalier og mulige indvirkninger på menneskers sundhed og foretage en afvejning mellem overvågning og proaktiv identifikation af kemikalier, der kræver lovgivning.
- Fortsat spille en aktiv rolle på EU-niveau i forbindelse med identifikation af problematiske kemikalier og risikovurdering og -styring af kemikalier.
- Styrke indsatsen på nationalt og internationalt niveau for at sikre, at kemikalier i højriskogruppen i produkter, herunder importerede produkter og e-handelsprodukter, overholder lovgivningen.

OECD's evaluering af miljøindsatsen Danmark 2019

FLERE OPLYSNINGER

OECD's evaluering af miljøindsatsen: Danmark 2019

Rapporten og alle data er tilgængelige via
<http://oe.cd/epr-denmark>

Programmet for evaluering af miljøindsatsen

<http://oe.cd/epr>

KONTAKT

Afdelingschef

Nathalie Girouard

Nathalie.Girouard@oecd.org

Rapportens koordinator

Gérard Bonnis

Gerard.Bonnis@oecd.org

Kommunikation

Natasha Cline-Thomas

Natasha.Cline-Thomas@oecd.org

BILLEDRETTIGHED

Alle billeder er fra Shutterstock.com, medmindre andet er angivet.

Dette dokument og alle kort heri berører hverken status for eller suveræniteten over et territorium, afgrænsningen af internationale grænser eller navnet på et territorium, en by eller et område.

november 2019

<http://oe.cd/epr>

